

**College van Gedeputeerde Staten
Statenvoorstel**

DATUM	4 juni 2020	NUMMER PS	PS2020BEM11
AFDELING	SLO/CER	COMMISSIE	BEM
STELLER	C. de Lange / J. Prins	DOORKIESNUMMER	06 11583729 / 06 27587250
DOCUMENTUMNUMMER	820E5B29	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Titel : Steunpakket cultuur- en erfgoedsector COVID-19 crisis

Inhoudsopgave

Besluit : pag. 6

Bijlage(n) : n.v.t.

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Medio maart 2020 is de COVID-19 crisis in Nederland losgebarsten. Deze heeft grote invloed op vele aspecten van onze maatschappij. Zo ook op de cultuur- en erfgoedsector, die in Utrecht altijd sterk en divers is geweest, en die nu ook flink te lijden heeft onder de situatie. Per maand lijdt de sector in de provincie Utrecht alleen al voor schouwburgers, theaters, podia en musea naar schatting 4,6 miljoen euro schade. Ook bibliotheken, festivals en andere partijen in de sector hebben te maken met grote problemen. Om de sector te ondersteunen en zoveel als mogelijk overeind te houden, willen we in nauw overleg met andere overheden en fondsen een steunpakket bieden. Er zijn nog de nodige zaken uit te werken, maar dat steun nodig is, is overduidelijk. Over de manier waarop we het steunpakket invulling geven en welke criteria we hierbij hanteren gaan we graag met u in gesprek. We nemen u in dit Statenvoorstel daarom mee in de voorgenomen uitgangspunten van het steunpakket en de bijbehorende werkwijze. Ook vragen we middels dit Statenvoorstel een besluit over een deel van de financiële dekking van het steunpakket.

Voorgeschiedenis

Cultuur- & erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'

Op 29 april 2020 heeft u het cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' ontvangen, als basis voor ons beleid voor de komende jaren. Dit geeft onze partnerorganisaties zekerheid om in de komende periode hun taken uit te kunnen blijven voeren en in te spelen op de huidige situatie; zij vormen de basis van onze cultuur- en erfgoed infrastructuur. Wij bieden hun de ruimte om in hun plannen zoveel als nodig in te spelen op de gevolgen van de crisis. Ook in de overige uitvoering van het programma houden we de komende periode rekening met de gevolgen van de COVID-19 crisis (zie Erratum cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 d.d. 12 mei 2020). Op 20 mei heeft u het programma besproken in de Commissie Bestuur, Economie en Middelen (BEM) en op 3 juni heeft u hierover in PS een positief besluit genomen.

Steunpakket

Met de Statenbrief d.d. 12 mei 2020 hebben we u aanvullend geïnformeerd over de gevolgen van de COVID-19 crisis voor de cultuur- en erfgoedsector in de provincie Utrecht. We hebben daartoe een QuickScan uitgevoerd en hebben gesproken met afgevaardigden van de sector, medeoverheden en fondsen. Op basis van de QuickScan en de

gesprekken achten wij het noodzakelijk om een steunpakket op te zetten om de sector in deze moeilijke tijden (financieel en moreel) te ondersteunen en zoveel als mogelijk overeind te houden. Dit doen we in samenwerking met andere overheden en fondsen. Het steunpakket dient meerdere doelen, zoals in de Statenbrief d.d. 12 mei 2020 is toegelicht. We onderscheiden de volgende sporen:

1. Het ondersteunen van de cultuur- en erfgoedinstellingen waarvoor we in ons cultuur- en erfgoedbeleid verantwoordelijkheid hebben genomen (o.a. partnerorganisaties).
2. Het (als Stedelijke Regio Utrecht) samen met het Rijk bijdragen aan de regionale culturele infrastructuur in het kader van de uitvoering van de '300 miljoen regeling' van het ministerie van OCW. Volgens de criteria van het Rijk komen hier vooralsnog alleen Utrechtse en Amersfoortse instellingen voor in aanmerking.
3. Het ondersteunen van 'instellingen van vitaal belang' binnen de regionale infrastructuur voor cultuur en erfgoed in de provincie Utrecht, in samenwerking met gemeenten.

De dekking voor dit steunpakket geschiedt deels door middelen vrij te maken uit het cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' (500.000 euro, zie Statenbrief en Erratum d.d. 12 mei 2020). Daarnaast wordt een beroep gedaan op een deel van het budget dat oorspronkelijk bedoeld was voor de Utrechtse Cultuurlening (250.000 euro) en op de algemene middelen van de provincie Utrecht (5,25 miljoen euro).

Uitgangspunten

Voorstel is om een steunpakket op te stellen met een substantieel bedrag dat we nu kunnen en willen vrijmaken. Maar tegelijkertijd beseffen we dat dit niet afdoende is om de gehele Utrechtse cultuursector te ondersteunen. Daarom zullen er keuzes gemaakt moeten worden. Ook moet met andere overheden en fondsen worden afgestemd wie welke verantwoordelijkheid op zich neemt en hoe gezamenlijk tot afgestemde en goede maatregelen kan worden gekomen. Een bijkomende uitdaging is om steun die op korte termijn noodzakelijk is voor een aantal instellingen te verenigen met zorgvuldigheid en transparantie van de steunmaatregelen op de langere termijn. Vragen die we ons daarbij stellen zijn: "Hoe kunnen we partijen die in de komende maanden dreigen om te vallen helpen, zonder dat dit ten koste gaat van instellingen die op langere termijn hulp nodig hebben? Wat bepaalt dat een instelling wordt geholpen en voor welk bedrag? Op welke manieren kunnen instellingen het beste worden ondersteund (deskundigheid, lening, garantstelling, subsidie etc.)". We denken nu aan onderstaande uitgangspunten voor het steunpakket en we werken dit nu nog nader uit in afstemming met de Utrechtse gemeenten, de fondsen en de sector. Het voorgestelde steunpakket kent drie sporen:

- **Spoor 1:** partnerorganisaties en andere instellingen die zijn opgenomen in het provinciale cultuur- en erfgoedprogramma krijgen prioriteit binnen het steunpakket. Vooralsnog gaan we er op basis van de QuickScan vanuit dat de grootste zorgen voor dit jaar bij kasteelmusea en festivals liggen. De samenwerkende kasteelmusea hebben al een aanvraag voor ondersteuning ingediend (brief aan GS d.d. 22 mei 2020). Ten behoeve van de behandeling van de aanvraag, hebben wij extra informatie opgevraagd bij de samenwerkende kasteelmusea.
- **Spoor 2:** voor de bijdragen aan de regionale culturele infrastructuur in het kader van de uitvoering van de '300 miljoen regeling' van het ministerie van OCW volgen we de matchingsvoorwaarden die OCW hieraan stelt. Het Rijk stelt een lijst met criteria op waar instellingen aan moeten voldoen om in aanmerking te kunnen komen voor een bijdrage; criteria vooral gericht op instellingen van landelijk belang. In de Stedelijke Regio Utrecht is ervoor gekozen dat de gemeenten minimaal de helft bijdragen van het totale bedrag. Dat betekent dat de instellingen die hier straks voor in aanmerking komen, een bedrag ontvangen waar 50% aan wordt bijdragen door het Rijk, minimaal 25% door gemeenten en maximaal 25% door de provincie.
- **Spoor 3:** voor het ondersteunen van instellingen van vitaal belang voor de regionale infrastructuur voor cultuur en erfgoed hanteren we de volgende uitgangspunten:
 - o Primair richten we ons op instellingen die een belangrijke functie hebben voor gemeenschappen op regionaal en/of lokaal niveau;
 - o Instellingen die taken uitvoeren die indirect een bijdrage leveren aan provinciaal beleid krijgen voorrang. Denk bijvoorbeeld aan de uitvoering van cultuureducatie door regionale theaters of aan een koepelorganisatie waar ook een bibliotheek deel van uitmaakt;
 - o We kiezen niet primair de grote thematische musea met een landelijke uitstraling, aangezien we verwachten dat andere overheden, fondsen en bedrijfsleven hier voor een buffer zullen zorgen. Dit is een keuze die ook in relatie tot het vrij te maken budget noodzakelijk is, aangezien relatief grote bedragen nodig zijn om dergelijke instellingen te ondersteunen, hetgeen niet in verhouding is tot het totale budget

- van het steunpakket. We blijven echter wel in gesprek met alle partners over het zoveel als mogelijk overeind houden van deze belangrijke schakels in de provinciale culturele infrastructuur;
- De te ondersteunen instellingen leveren een bijdrage aan een kwalitatief hoogwaardig aanbod van cultuur en erfgoed. Hierbij betrekken we externe deskundigen om te zorgen voor objectieve onderbouwing. Commerciële cultuur- en erfgoedorganisaties met een regionale functie worden niet bij voorbaat uitgesloten;
 - Het streven is het steunpakket ten goede te laten komen aan de gehele provincie o.b.v. regionale spreiding;
 - Toekomstbestendigheid: we willen alleen investeren in organisaties als deze ook op de langere termijn levensvatbaar zijn (te beoordelen op basis van financiële toekomstbestendigheid voor de crisis en de verwachting van de programmering na de crisis). Matching en commitment van gemeenten is hiervoor van essentieel belang;
 - Draagvlak: de uitvoering van het steunpakket stemmen we af met andere overheden, fondsen, sponsors en vertegenwoordigers van de cultuur- en erfgoedsector. Samen willen we ervoor zorgen dat de cultuur- en erfgoedsector zo goed mogelijk door de crisis komt;
 - Cultureel ondernemerschap en flexibiliteit: ondersteunde instellingen moeten in staat zijn (adaptief) in te spelen op de nieuwe situatie, door bijvoorbeeld nieuwe digitale producten te ontwikkelen of alternatieven te verzinnen voor de inzet van vrijwilligers die tot de risicogroepen behoren;
 - We richten ons niet op productiebedrijven en zzp-ers / werkenden, mede omdat hiervoor rijksmaatregelen gelden. Ook aanpalende sectoren zoals licht, geluid, beeld komen niet in aanmerking.

Organisatie en governance

Na vastlegging van bovenstaande uitgangspunten in Provinciale Staten d.d. 8 juli, wordt gestart met de uitrol van het steunpakket. Ter voorbereiding hierop is een verkennend onderzoek gestart. De provincie is in de lead bij de uitrol van het pakket, maar zij werkt daarbij nauw samen met deskundigen, gemeenten, fondsen en een afvaardiging van de sector. Ook de Staten zullen we hier op verschillende momenten bij betrekken, te beginnen met een informatiebijeenkomst in september. Volgordelijk worden dit de volgende stappen:

1. Er wordt een voorbereidend onderzoek gestart naar instellingen die mogelijk in aanmerking komen voor het steunpakket. Hierbij wordt ook gekeken of een instelling in staat is om te functioneren in de anderhalve meter samenleving. Mocht dat niet zo zijn, dan wordt gekeken of het mogelijk is een instelling tijdelijk 'slapend' te houden (omdat investeringen in de anderhalve meter samenleving niet lonen). Dit kan alleen als een instelling op de langere termijn naar verwachting wel toekomstbestendig is.
2. We schakelen externe deskundigen in om mee te denken over de uitwerking van het steunpakket.
3. We openen na vaststelling door Provinciale Staten een loket. Er wordt gekeken welke steun het beste past per instelling. Bij de beoordeling zullen we ons laten adviseren door deskundigen op diverse relevante vakgebieden.
4. Wij trekken samen op met gemeenten voor de beoordeling van de aanvragen en cofinanciering. Hoewel sommige gemeenten aangeven al in een moeilijke financiële situatie te verkeren, zijn commitment en lokale verantwoordelijkheid van groot belang. Er zal ook samen worden gewerkt met een afvaardiging van de sector, fondsen en het Rijk.

De geboden steun kan verschillende vormen aannemen, zoals:

- Bij een dreigend faillissement kan deze bestaan uit een lening, garantie of subsidie.
- Voor het aanpassen aan de anderhalve meter samenleving kan de steun bestaan uit inzet van deskundigen (bijvoorbeeld de inzet van het Erfgoed Expert Team) of een bijdrage aan beter visitor management.
- Voor het wegvallen van vrijwilligers kan financiële ondersteuning worden geboden om bijvoorbeeld studenten een vergoeding te betalen.
- Kennisdeling, onderzoek etc.

Mochten instellingen uit spoor 1 in acute moeilijkheden komen voorafgaand de vaststelling van de uitgangspunten en procedure, dan kunnen zij zich alvast melden bij de provincie. De Algemene subsidieverordening provincie Utrecht (Asv) wordt aangepast om dit jaar subsidies te kunnen verlenen aan cultuur- en erfgoedinstellingen die door de COVID-19 crisis in de problemen zijn geraakt.

Vervolgproces

- 24 juni: bespreking Statenvoorstel steunpakket en dekking door de Commissie Bestuur, Economie en Middelen

- 8 juli: besluitvorming steunpakket en dekking in Provinciale Staten
- September 2020: informatiebijeenkomst stand van zaken en verdere uitwerking
- Oktober/november 2020: Statenbrief m.b.t. stand van zaken

Essentie / samenvatting

De Utrechtse cultuur- en erfgoedsector heeft zwaar te lijden onder de COVID-19 crisis. Binnen het programma wordt vanuit het staande beleid ingespeeld op de nieuwe situatie. Maar een extra steunpakket is wenselijk om breder te kunnen ondersteunen dan de eigen partnerorganisaties en hiermee bij te dragen aan het overeind houden van de provinciale culturele infrastructuur. Om in kaart te brengen welke instellingen hiervoor in aanmerking komen, is een onderzoek gestart om een zorgvuldige afweging te kunnen maken in de verdeling van de middelen. Voor de uitvoering wordt een steunloket geopend waar instellingen die in aanmerking komen voor het steunpakket zich kunnen melden, waarbij advies zal worden gegeven door deskundigen. De middelen voor het steunpakket komen deels uit het cultuur- en erfgoedprogramma, voor het overige deel wordt een beroep gedaan op de algemene middelen van de provincie Utrecht.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Met het steunpakket dragen we als provincie bij aan het overeind houden van vitale onderdelen van de provinciale infrastructuur voor cultuur en erfgoed. Hierbij hebben we bijzondere aandacht voor de instellingen waarvoor de provincie (mede)verantwoordelijkheid heeft genomen op basis van het cultuur- en erfgoedprogramma.

Financiële consequenties

De totale omvang van het steunpakket bedraagt 6 miljoen euro, waarvan ;

- 500.000 euro uit het cultuur- en erfgoedprogramma wordt gedekt
- 250.000 euro wordt aan de Utrechtse Cultuurlening onttrokken
- Voor de resterende 5,25 miljoen euro wordt een beroep gedaan op de algemene middelen,
 - o waarvan 2 miljoen euro opgenomen is als onderdeel van de begroting 2021 (zoals beschreven in Kaderbrief) en
 - o 3,25 miljoen euro wordt onttrokken aan de algemene reserves middels dit Statenvoorstel.

Bij goedkeuring worden de middelen toegekend aan begrotingsprogramma 6 Cultuur en Erfgoed gekoppelde Reserve CHS. Het steunpakket zal in de periode 2020-2023 tot besteding komen. Van het totale steunpakket van 6 miljoen euro is door Gedeputeerde Staten maximaal 1,5 miljoen euro gereserveerd voor spoor 2 (vitale regionale instellingen van landelijk belang) Het Rijk draagt bij aan de financiering van spoor 2, en hanteert daarbij eigen voorwaarden.

Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

- Het steunpakket kan niet de hele sector overeind houden en er zullen keuzes moeten worden gemaakt welke instellingen wel of niet worden geholpen.
- Ook instellingen die niet primair onder de provinciale verantwoordelijkheid vallen, komen in aanmerking voor noodsteun.
- De toekomstbestendigheid van instellingen die in aanmerking willen komen wordt meegewogen, maar is wellicht lastig helemaal te overzien.
- Cofinanciering door gemeenten is gewenst, maar gemeenten geven aan nu al krap bij kas te zitten.

Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

- Een alternatief is om geen steunpakket op te richten, maar hierdoor zal het nog moeilijker worden voor de sector om overeind te blijven.
- Een alternatief is om te wachten tot we meer duidelijkheid hebben over de gevolgen van de COVID-19 crisis, maar het juiste moment bestaat in dit geval niet en het risico is dat er op korte termijn al instellingen omvallen.

Wettelijke grondslag

Artikel 158 Provinciewet.

Effecten op duurzaamheid

Met het ondersteunen van de sector door middel van een steunpakket dragen we mede bij aan het voortbestaan van cultuur- en erfgoedinstellingen in de provincie Utrecht. De provincie dankt haar aantrekkelijkheid voor een deel aan haar sterke en vernieuwende cultuur- en erfgoedsector. Als we niets doen, is het risico dat de sector blijvend beschadigd raakt door de COVID-19 crisis.

Voorgesteld wordt:

- In te stemmen met de uitgangspunten van het steunpakket cultuur- en erfgoedsector COVID-19 crisis en de uitvoering in handen te leggen van GS;
- Het steunpakket te dekken met 0,25 miljoen euro uit het budget voor de Utrechtse Cultuurlening en 3,25 miljoen euro uit de saldireserve, en voor 2021 met 2 miljoen euro uit de algemene middelen bij de vaststelling van de begroting 2021 zoals in de kaderbrief is opgenomen.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Besluit van 15 juli 2020 tot het vaststellen van de uitgangspunten voor het steunpakket voor de cultuur- en erfgoedsector COVID-19 crisis en de financiële dekking,

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 15 juli 2020;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 2 juni 2020, afdeling SLO, nummer 820E5C8A,

Besluiten:

- In te stemmen met de uitgangspunten van het steunpakket cultuur- en erfgoedsector COVID-19 crisis en de uitvoering in handen te leggen van GS.
- Het steunpakket te dekken met 0,25 miljoen euro uit het budget voor de Utrechtse Cultuurlening en 3,25 miljoen euro uit de saldireserve, en voor 2021 met 2 miljoen euro uit de algemene middelen bij de vaststelling van de begroting 2021 zoals in de kaderbrief is opgenomen.

w.g.
Voorzitter,

Griffier,